

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 186

פרשת 'נשא' - ה'תשפ"ד / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

תהלים **פרצוף עשר ספירות בספרי רבינו**

תהלים / כדי לקבל את האור של ימי הספירה צריך לחלקו / חלוקת ימי העומר לל"ב טו"ב / הבעל שם טוב נקרא על שם אהו"ה שהוא שם טו"ב / 'מתי קאתי מר' / לכשיפוצו מעיינותך חוצה' / למצוא שמות הקודש בכל דבר / לשון איגרת הבעש"ט / בנקל ללמוד ולפרש / 'מצוה' בא"ת ב"ש 'הו"ה' / האמוראים השתמשו בספר יצירה / דברי הארז"ל באיסור שימוש בשמות הקודש / הכל מודים בעצרת דבעינן 'לכס' / כשרוצים להראות שקיבלנו מצוה בשמחה - עושים סעודה / למה רב חנינא רב אושעיא לא עשו עגל לכבוד שבועות / דוד המלך מושרש בספירת המלכות / משה רבן של נביאים, דוד רבן של בעלי רוח הקודש / ספר תהלים נכתב ברוח הקודש / בהתבודדות הלב שלך מדבר אתך ב'רוח הקודש' / ע"י אמירת תהלים זוכה שלבו מדבר עמו ברוח הקודש / ע"י 'רוח הקודש' יבין את רמזי' / במחשבה דיבור ומעשה / יסוד - ע"י תהלים זוכים לתיקון הברית / נשמות ערומות בלי גוף / תיקון לעשוקים הוא בחינת 'מצות יבום' / 'מעשה משריון' / הוד - 'על ידי אמירת תהלים נתקומם' / אף שתהלים נתחבר ע"י זקנים הכל נקרא ע"ש דוד / נצח - תהלים נותן ביטחון לחולה בה' שיתרפא / מידת הביטחון בנצח - בכליות / עתידים צדיקים לחיות מתים עם המשענת / המעשה בגיחזי שביזבז את ברכת אלישע / גיחזי החיה עם המשענת 'כלב' / תפארת - למצוא את עצמו בכל פסוקי התהלים / דברי הגמ' והזהר בפסוק "כי חסיד אני" / דברי הצפודע לדוד המלך בפרק שירה / מה שנראה לענות על טענת הצפודע / גבורה - ע"י תהלים יורדים גשמים / מופת הגשמים שהיה בקריאת תהלים בציון רבינו / חסד - לומר תהלים כיהודי פשוט / בחלון רואה את השני במראה שמצופה כסף רואה רק את עצמו / הגעתי למדרגתי ע"י התבודדות ואמירת תהלים בפשיטות / סיפור על ר' אברהם סלים / צריך שיהיה לאדם כל יום 'שיעור תהלים' / מעשה ברבי בן ציון קווינקא / בשבב"ם, עומר ואולול - מכפילים את שיעור התהלים / בדרך ה"ל יוצא שאדם גומר עשרות ספרי תהלים בשנה / העיקר הוא אמירת תהלים, והלב יתעורר מאליו / בינה - ע"י אמירת תהלים זוכים לתשובה / ע"י תהלים זוכים אפילו לשער החמישים של התשובה / חכמה - ע"י אמירת תהלים מכניעים את הגאווה שבו / המוסר ממנו של ישראל למלכות אין לו חלק לעולם הבא / המעשה במוסר שהיה בטבריא בזמן רבינו / פגם הגאווה הוא בחינת - אונותיות י"ה / כתר - באמירת תהלים בציון הצדיק גורמים לו תענוג / סיכום עשרת הבחינות שבאמירת תהלים

השיעור לרפואה שלימה של שרון בן נעימה נעמי יאל נא רפא נא לו

תהלים ודוד המלך

א. אנחנו עומדים סמוך ונראה ל'חג השבועות' - יום 'מתן תורה', ובנוסף לענין הגדול של מתן תורה, יש בשבועות את ההילולא של דוד המלך, וכן של ה'בעל שם טוב' הקדוש, וחשבתי לעסוק היום בשיעור בענין של 'ספר תהלים'. רבינו דיבר בספרים שלו בהרבה מקומות על ענין המעלה הסגולה והעוצמה שיש בקריאת 'ספר תהלים' של דוד המלך, והיום בעז"ה נבנה פרצוף של עשר ספירות על תהלים מתוך התורות של רבינו הקדוש.

כדי לקבל את האור של ימי הספירה צריך לחלקו

ב. אך לפני כן נאמר משהו לכבוד ההילולא של הבעל שם טוב הקדוש. אנחנו סופרים את העומר שבעה שבועות, וכל שבוע מימי הספירה מכוון לפי אחת משבע הספירות של הבנין מחסד עד מלכות, וכל ספירה מחולקת לשבע ספירות פרטיות מחסד עד מלכות, ויוצא שבכל יום מארבעים ותשע ימי הספירה יש לו את הספירה שלו. בשבוע ראשון יום ראשון - 'חסד שבחסד', שני - 'גבורה שבחסד', שלישי - 'תפארת שבחסד וכו'. ושבוע שני - חסד שב'גבורה', גבורה שבגבורה וכו'. וכן בשבוע השביעי השייך לספירת המלכות, עד שביום האחרון זה 'מלכות שבמלכות'.

וחלוקה זו, היא חלוקה של ימים, ושל שבועות, והחלוקה הזו עוזרת לנו לקבל את האור הגדול של ימי הספירה בכח שמחלקים אותו לחלקים. יסוד זה שעל ידי חלוקה אפשר לקבל את האור, כבר אמרו רבינו בשיחות הר"ן (שיחה צ"ג), וז"ל: דע, שיש אור שהוא מאיר באֶלְפֵי עוֹלָמוֹת. וְזֶה הָאֹרֶן אֵינֶן אֶדְם פְּשׁוּט יְכוֹל לְקַבֵּל מִחַמַּת גְּדֹלוֹ, וְצָרִיךְ לְזֶה חֶסֶד גְּדוֹל שְׂיֻכַּל לְחַלֵּק אֶלְפִים לְמֵאוֹת, דְּהֵינּוּ שְׂיֻכַּל

לחלק האור גדול לחלקים קטנים, כדי שייכלו הקטנים במעלה לקבלו מעט מעט, עכ"ל. ואת האור של ספירת העומר חילקו לנו לשבע (שבועות - מצוה למימיני שבועי), ולארבעים ותשע (מצוה למימיני שבועי).

חלוקת ימי העומר לל"ב טו"ב

ג. אבל יש עוד חלוקה שמחלקים את כל ימי ספירת העומר לשניים, וחלוקה זו נקראת 'לב טוב', 'לב' - הם 32 ימים ראשונים של הספירה, היינו ל"ב הימים שסופרים לפני ל"ג בעומר. ועוד נותרו עוד טו"ב ימים - שבע עשרה יום עד סוף הספירה. וזה מרמז על ההכנה שאנו עושים בל"ב ימים הראשונים של ספירת העומר, ומכניס את עצמינו כדי לזכות מיד בתחילת ל"ג בעומר לקבל את האור של רשב"י הקדוש. ומיד ביום ל"ג בעומר בעצמו, מתחילים טו"ב (17) ימים שבהם עושים הכנה לקבל את האור של החסידות של הבעל שם טוב - שיום ההילולא שלו בשבועות, שאותו מקבלים יחד עם מתן תורה בשבועות.

הבעל שם טוב נקרא על שם אהו"ה שהוא שם טו"ב

ד. הבעל שם טוב, נקרא בעל שם - ואיזה שם? 'טוב'. יש שם מיוחד שנזכר בבריאת העולם, שגם: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ - ר"ת שם אהו"ה, והשם הקדוש הזה, זה הוא שם מיוחד לקפיצת הדרך. וכמו שאמר אליעזר עבד אברהם (בראשית כד, מב) "וְאָבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵינָן" - ראשי תיבות שם אהו"ה, הבעל שם טוב הקדוש השתמש הרבה בשם המיוחד של קפיצת הדרך בקפיצת הדרך (כזמנו לא היו רכבים מהירים, רכבות, מטוסים כמו היום), וכידוע שכל מוצאי שבת הוא היה נוסע עם התלמידים שלו בעגלה, וכשהיו יוצאים מהעיר, הבעש"ט היה אומר לאלכסי העגלון לסובב את ראשו לאחור, והיה מכוון בשם הזה והיו עושים קפיצת הדרך, וכך היו מגיעים במהירות למחוז חפצם (ומדובר על יעדים שהמרחק לשם בנסיעה לוקח חודשים ארוכים של נסיעה).

השם הקדוש של קפיצת הדרך אהו"ה - עולה גימטריא טו"ב, שהם י"ז ימים אחרונים של ספירת העומר, הם בחי' שם אהו"ה שעולה גימ' 17, וכאמור, ימי ספירת העומר מתחלקים לשני חלקים: 'לב' - טוב", ל"ב זו ההכנה ב-32 ימי הספירה כדי לזכות לאור של יום ל"ג בעומר - אורו של רשב"י, ויש עוד טו"ב (17) ימים של הכנה לאור של הבעל שם טוב, שהוריד את תורת הקבלה למעשה, שזהו גילוי אור תורת החסידות.

'מתי קאתי מר'

ה. הבעל שם טוב לא השאיר לנו כמעט תורה כתובה שלו, כל התורה שלו נכתבה על ידי התלמידים שלו - ובעיקר על ידי בעל התולדות ר' יעקב יוסף מפולנאה בספרי הקדושים, וכמו שכותב בכל פעם 'שמעתי ממורי'. אבל מה שנשאר לנו בוודאות מכתבת יד הבעל שם טוב הקדוש, זו האיגרת הנפלאה ששלח הבעל שם טוב לגיסו רבי גרשון מקיטוב, שהיה בארץ ישראל, ובאיגרת מספר לו הבעש"ט על עליית הנשמה שהוא עשה בראש השנה שנת תק"ז ועלה להיכלו של משיח, והבעש"ט פוגש את משיח ושואל אותו? "מתי קאתי מר"? השאלה הראשונה שצריכים לשאול כל פעם שפוגשים את משיח לפני הגאולה, היא: "מתי כבודו כבר בא?"

לכשיפוצו מעיינותך חוצה'

הדבר הראשון שהוא צריך לכוון, שהמילה 'מצוה' עצמה מרמזת על ד' אותיות של שם הוי"ה, כי אותיות מ' ו-צ' מתחלפות באותיות י' וה' – ע"י חילוף א"ת ב"ש. כידוע יש הרבה צורות של החלפת אותיות, ולמה באמת יש חילופי אותיות? מבואר בספר יצירה שכל האלפא ביתות האלו באים לרמוז איך כל דבר ודבר בבריאה הכל נברא מהשמות הקודש שבנויים מהאותיות של התורה הקדושה, וע"י חילופי אותיות שזה בחינת התמורות, יכולים לידע איך מצירופי אותיות של שמות הקודש שיש בתורה – נברא כל דבר.

האמוראים השתמשו בספר יצירה

יא. בגמרא סנהדרין (דף סה:), אמר רבא: אי בעו צדיקי ברו עלמא, (אם היו רוצים הצדיקים היו בוראים עולם) וכו'. רבא ברא גברא (רבא עשה אדם) וכו'. רב חנינא ורב אושעיא היו יושבים בכל ערב שבת, ועוסקים בספר יצירה, ובוראים עגלא תילתא לכבוד שבת קודש, והיו אוכלים ממנו. ופירש"י: שהיה עגל גדול כאלו הגיע לשליש שני וגמרה גדילתו, שכך הוא משובח לאכילה. והרי שיש ענין בדיעה של שמות הקודש, והתנאים והאמוראים היו משתמשים בענין זה גם למעשה. היום אין לנו רשות להשתמש בזה למעשה, כי אין לנו 'אפר פרה אדומה', אבל בזמן האמוראים עדיין היה להם אפר פרה אדומה.

דברי הארז"ל באיסור שימוש בשמות הקודש

יב. וכמובא בדברי הארז"ל בשער רוח הקודש (דף י:), וז"ל: אָנִי הַפּוֹתֵב חַיִּים שְׂאֵלֹתַי לְמוֹרֵי זֵל, עַל עֲנֵן הַשְּׁמוּשׁ בְּקִבְלָהּ מַעֲשֵׂית, הַנְּאָסֶרֶת בְּכָל סִפְרֵי הַמִּקְבָּלִים הָאֲחֵרוֹנִים, וְאִיךָ ר' יִשְׁמַעֵאל ר' עֲקִיבָא עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, בְּפִרְקֵי הַיְכָלוֹת, הֵיוּ מְשַׁתְּמָשִׁים בְּשִׁמּוֹת נוֹרָאִים, לְעֲנֵן זְכִירָה וּפְתִיחַת הַלֵּב? וְהַשִּׁיב לִי: כִּי בְזִמְנָם הָיָה אֲפֹר פְּרָה מְצוּי, וְהָיוּ נֹטְהָרִים מִכָּל הַטְּמָאוֹת לְגִמְרֵי, אָבָל אֲנַחְנוּ בְּלִנּוּ טְמָאֵי מַת, וְאִין לָנוּ אֲפֹר פְּרָה לְהִטְהָר מִטְּמָאֵת מַת, וּמָה תוֹעֵלֶת בְּשִׁנְטָהָר מִשְׁאָר הַטְּמָאוֹת, וְעֵדִין טְמָאֵת מַת בְּמִקְוָה עוֹמְדֵת, וְלִבְנֵי אִין לָנוּ רְשׁוֹת בְּזִמְנֵים אֱלוֹ, לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְהַמְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶם עֲנָשׁוּ גְדוֹל, עַכ"ל.

הכל מודים בעצרת דבעינן 'לכם'

יג. יש שאלה, הרי על חג שבועות נאמר "עצרת תהיה לכם", ודרשו בגמרא (פסחים סח:): חלקהו 'חציו לה' וחציו לכם", שצריכים לעשות סעודה גדולה בשבועות. ומובא שם בגמ', שרב יוסף אמר על חג השבועות: "אלמלא הוא יומא כמה יוסף איכא בשוקא", ע"י מתן תורה – חג השבועות, יש גדולה ומעלה לתלמידי חכמים.

וכדי שנהיה שמחים בחג שבועות, הכל מודים שבשבועות בעינין 'לכם', שצריכים לעשות סעודה טובה בחג השבועות. והטעם אומר רש"י, וז"ל: שישמח בו במאכל ומשתה, להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה תורה בו, עכ"ל. כדי להראות את חביבות והשמחה שיש לנו בתורה, צריך לעשות סעודה.

כשרוצים להראות שקיבלנו מצוה בשמחה - עושים סעודה

יד. ומה הראיה לדבר הזה? הגמרא בשבת (דף קל.) דורשת על הפסוק (תהלים קיט, קסב): "שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל אֲמֶרְתְּךָ כְּמוֹצֵא שֶׁלֶל רֵב" – על מצות ברית מילה' שהיא נתנה לאברהם באמירה ומצוה יחידית, אברהם

ו. והמשיח עונה לו: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה", כשכולם ידעו את התורה המיוחדת שגילה הבעל שם טוב, שבכל דבר שקיים בעולם הזה (רוימס, צומח, ח) אפשר לעשות בו ייחודים של ה' יתברך, וכן בכל פעולה שאדם עושה בענייניו הגשמיים, הוא יכול למצוא בו ולכוון בו את האותיות הקדושות של שם הוי"ה, ושאר שמות הקודש. שזה לימוד עמוק שגילה הבעש"ט.

למצוא שמות הקודש בכל דבר

ז. הפסוק אומר (משלי ג, ו): "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעֲהוּ וְהוּא יִישֹׁר אַרְחֶיךָ" – ואומרת הגמרא (ברכות דף סג.) שזו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה, "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעֲהוּ" – תראה את הקב"ה בכל דבר ודבר מהדרכים שלך, ואחת הדרכים לראות את ה' יתברך בכל דבר, זה למצוא את ה' יתברך בכל דבר, למצוא בכל חפץ את שמות קודש שרמוזים בו. ולכן המקובלים מראים איך שבכל דבר נרמז שם משמות הקודש, או מילוי שמות הקודש, כי יש הרבה מאוד שמות ומילואים, והכפלות שמכפילים את שם הוי"ה כמה פעמים. למשל 'יוסף' עולה (156) 6 פעמים שם הוי"ה, יעקב עולה 7 פעמים שם הוי"ה (282) וכן על זה הדרך כל הזמן עושים חשבון איך למצוא את שם הוי"ה, או שם אהי"ה, או שם אדנ"י, או שם אלהי"ם וכו', והכל כדי להראות לנו שהכל בכל מכל כל זה אלוקות ושמות הקודש.

לשון אירת הבעש"ט

ח. הלשון הקדושה באיגרת היא: וְהַשִּׁיב לִי: בְּזֹאת תִּדְעֵ, בְּעַת שְׁוִיתְפָּרְסֵם לְמוֹדֶךָ בְּעוֹלָם, וְיִפּוּצוּ מַעֲיִנְתֶיךָ חוּצָה, מִן הַשְּׁלֵמֵת אוֹתְךָ וְהַשְּׁגָתָה, וְיִכְלוּ גַם הַמָּה לַעֲשׂוֹת יַחֲדוּם וְעֲלִיּוֹת כְּמוֹךָ וְאֵן יִכְלוּ כָּל הַקְּלָפוֹת וְיִהְיֶה עַת רְצוֹן וְיִשׁוּעָה. וְתַמְהַתִּי עַל זֶה, וְהָיָה לִי צַעַר גְּדוֹל בְּאַרְיכוֹת הַזְּמַן כָּל כֶּף מְתִי זֶה אֲפָשֶׁר לְהִיּוֹת. אִךְ מִמָּה שְׁלֵמֵתִי שֵׁם שְׁלוֹשָׁה דְבָרִים סְגֻלוֹת, וְשְׁלוֹשָׁה שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְהֵם: בְּנִקְל לְלַמֵּד וּלְפָרֵשׁ, וְנִתְקַרְרָה דַּעֲתִי, וְחִשְׁבֵתִי שְׁאֲפָשֶׁר וְעַל יָדֵי זֶה יִכְלוּ גַם בְּנֵי אֲנָשֵׁי גִילִי, לְבֹא לְמִדְרָגָה וּבְחִינָה כְּמוֹתִי, עַכ"ל.

בנקל ללמוד ולפרש

ט. ודאי שבענין נורא זה של שמות הקודש 'בְּנִקְל לְלַמֵּד וּלְפָרֵשׁ' יש סודות נוראים, וכבר האריכו בזה וגילו בזה הרבה דברים. אכן צריך לזכור שגם 'אין מקרא יוצא מדי פשוטו, ונפרש איזה ענין כפי פשוטו. 'בְּנִקְל' – לפרש את הדברים בקלות, כשאתה בא ללמד את תלמידך איזה דבר בחסידות, קודם תראה לו כמה הדבר קל ופשוט, כי אחד המחסומים הגדולים של המוח, הוא מה שהאדם חושב כמה הענין מסובך, קשה ועמוק, ולכן היסוד הראשון הוא להקדים ולהראות שהענין הוא 'בנקל'. היסוד השני: 'לְלַמֵּד' – כפשוטו, ללמוד ולהשקיע זמן בלימוד החסידות. היסוד השלישי: 'וּלְפָרֵשׁ' – שיהיה לך רב שיפרש לך את הדברים בצורה קלה, ברורה ומובנת. ובזו הדרך נקיים את דברי המשיח לבעש"ט 'שְׁוִיתְפָּרְסֵם לְמוֹדֶךָ בְּעוֹלָם, וְיִפּוּצוּ מַעֲיִנְתֶיךָ חוּצָה'.

'מצוה' בא"ת ב"ש 'יהו"ה'

י. הזכרנו לאחרונה, שהבעל שם טוב לימד איך בכל מצוה ומצוה עושים את הייחוד של שם הוי"ה ב"ה, כי בזמן שאדם עושה מצוה,

הקודש, וז"ל: תא חזי, באלין שירין ותושבחו דקאמר דוד – אית בהון דזין ומלין עלאין ברזין דחכמתא, בגין דכלהו ברוח קודשא אתאמרו. דההו שרא רוח קודשא עליה דדוד, וההו אמר שירתא. ותרגום: בא ראה, בשירים ותשבחות הללו שאמר דוד יש בה סודות ודברים עליונים בסודות החכמה, משום שכלם נאמרו ברוח הקדוש, שהיה שורה רוח הקדוש על דוד והיה אומר שירה.

בהתבודדות הלב שלך מדבר אתך ב'רוח הקודש'

יט. בליקוטי מוהר"ן (תורה קנ"ו) אומר רבינו וז"ל: מה שמדברים בינו לבין קונו, הוא בחינת רוח הקדוש. ודוד המלך עליו השלום, שהיה מעלתו גדולה מאד, יסד מזה ספר תהלים, וכן כל אחד לפי בחינתו הוא בחינת רוח הקדוש, כמו שכתוב (תהלים כו, ח) "לך אמר לבני", כמו שפרש רש"י: לך – בשבילך ובשליחותך, אמר לי לבני. שכל הדברים שהלב אומר, הם דברי השם יתברך ממשי, והוא בחינת רוח הקדוש, עכ"ל.

ע"י אמירת תהלים זוכה שלבו מדבר עמו ברוח הקודש

כ. רבינו מדבר על מדרגה גבוהה שכל אחד יכול להשיג אותה, והיא שבזמן שהוא מתבודד, הלב שלו ידבר איתו בעצמו בשליחות של הקב"ה, שזה בחינת רוח הקודש. ונראה לחדש מסמיכות הדברים, שרבינו לא מביא את דוד המלך כדוגמא בעלמא, אלא בא לתת עצה, איך לזכך את הלב ולזכות שהלב שלי ידבר איתי דיבורים של רוח הקודש, דהיינו שליבי ידבר בשליחות של הקב"ה לעורר אותי לעסוק בעבודת ה', תורתו ועבודתו, וזה בעצמו נעשה על ידי ריבוי לימוד ספר תהלים, שאז מושכים רוח הקודש מדוד המלך – רבן של כל בני רוח הקודש. ובזה נמצא, שעל ידי אמירת תהלים, אפשר לזכות על ידי דוד המלך לרוח הקודש.

ע"י רוח הקודש יבין את רמזי ה' במחשבה דיבור ומעשה

כא. רבינו אומר (לקוטי מוהר"ן תורה נ"ד אות ב'), וז"ל: כל יום יש בו מחשבה דיבור ומעשה, והקדוש ברוך הוא מצמצם אלקותו מאין סוף עד אין תכלית – עד נקדת המרכז של עולם הגשמי שעומד עליו, ומזמין לו לכל אדם מחשבה דיבור ומעשה, לפי היום ולפי האדם ולפי המקום. ומלביש לו בזאת המחשבה דיבור ומעשה שמזמין לו – רמזים, כדי לקרבו לעבודתו. כן צריך להעמיק מחשבתו בזה, ולהגדיל בינתו, ולהבין מהו הרמיזות בפירושית, שמלבש בזאת המחשבה דיבור ומעשה של זה היום, שהזמין לו השם יתברך, עכ"ל. אכן כדי שזוכה האדם להעמיק מחשבתו נכון, ושלא יטעה ברמזים ויפרש אותם היפך הכוונה, כפי הרצונות והעניינים שלו, צריך לזכות לאיזה בחינה של רוח הקודש, שעל ידה האדם זוכה לכוון להאמת להבין את הרמזים הקדושים, שמרמז לו ה' ית' במחשבה דיבור ומעשה בכל יום.

יטו - ע"י תהלים זוכים לתיקון הברית

כב. ספירת היסוד: ע"י תהלים זוכים לתיקון הכללי – יתיקון הברית. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ר"ה) וז"ל: תיקון למקרה לילה רחמנא לצלך, לומר עשרה קפיטל תהלים (הידועים בתיקון הכללי) באותו היום שארע לו חס ושלום, כי יש כח באמירת תהלים – להוציא הטפה מהקלפה שלקחה אותה, כי תהלים בגימטריא (485)

אבינו נצטווה על ברית מילה – מצוה אחת, בלי תוספת של עוד מצוות. וזהו: "שש אנכי על אמרתך, במוצא שגל רב", ואומרת הגמרא, כל מצוה שקיבלו ישראל בשמחה, עדיין עושים אותה בשמחה. ולכן מצות ברית מילה שקיבלנו בשמחה, עד היום כשעושים מצות ברית מילה עושים אותה בשמחה. אפילו שמדובר בניתוח שעושים לתינוק בן שמונה ימים, לא בבית רפואה לא במקום סטרילי, אלא באולם אירועים או באולם בית כנסת, ובכל זאת ההורים לא דואגים, אלא שמחים מאוד לקיים את המצוה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ואין להם שום פחד, וברוך ה' כל התינוקות בריאים ושלמים. ולהורות על השמחה הגדולה, ההורים עושים סעודת מצוה של ברית מילה.

למה רב חנינא ורב אושעיא לא עשו עגל לכבוד שבועות

טו. ואותו דבר גם בשבועות אנו שמחים על קבלת התורה, ולכן אנחנו עושים סעודה גדולה, וכולם מודים שבשבועות בעינין לבס. וא"כ השאלה נשאלת למה האמוראים הנ"ל לא עשו עגל לכבוד שבועות ע"י ספר יצירה? יש תשובה יפה, שעיקר הזמן שהיה אפשר לעשות את העגל בספר יצירה, זה דוקא ביום שישי – כמו שכתוב בגמ' כל מעלי שבתא, שאז נבראו הבהמות בבריאה, ולכן היו יכולים גם הם למשוך את כח הבריאה. אבל ביום אחר זה יותר קשה. ולפי ערב שבועות שעל פי רוב לא חל ביום שישי, וכיון שכן היו צריכים לקנות בשר מהשוק. וזה דבר יפה ועמוק, שכדי לברוא דבר, צריכים צירופי שמות, וגם את הזמן המסוגל, והזמן המסוגל הוא הזמן שאותו דבר נברא בששת ימי הבריאה.

דוד המלך מושרש בספירת המלכות

טז. ובעל ההילולא הראשון ביום חג שבועות – זה דוד המלך. והיום בעזרת ה' נבנה פרצוף עשר ספירות של דברי רבינו הקדוש על מעלות והשגות שאפשר להשיג על ידי ספר התהלים. ובשונה מכל פעם שאנו מסדרים את הספירות מלמעלה למטה – מ'כתר' עד 'מלכות', היום נעשה להיפך, ונתחיל מלמטה למעלה מ'מלכות' עד 'כתר' – היות שעיקר הענין של דוד המלך זה 'מלכות' – זו הספירה העיקרית שדוד המלך מושרש בה.

משה רבן של נביאים, דוד רבן של בעלי רוח הקודש

יז. ספירת ה'מלכות' – זה ענין של רוח הקודש, כי הנבואה נמשכת מספירות נצח הוד, ואילו רוח הקודש נמשכת מספירת ה'מלכות'. אומר האר"י הקדוש, בשער רוח הקודש (דף ב), וז"ל: וכמו שהיה משה רבינו עליו השלום רבן של כל הנביאים בנבואה, כן היה דוד המלך ע"ה רבן של כל בעלי רוח הקודש, ע"כ. וכעין זה גם בהגהת מהרח"ו על הזוהר (פ' בא דף לט). בשם רבו: כשם שמשא רבינו אדון כל הנביאים ולא קם נביא כמשה, כן דוד המלך ע"ה – אדון כל בעלי רוח הקודש – שלא קם בעל רוח הקודש כדוד המלך ע"ה.

ספר תהלים נכתב ברוח הקודש

יח. תמיד יש צדיק ראשון שממנו נמשך הכל, והצדיק הראשון שממנו נמשכה הנבואה, זה משה רבינו. והצדיק הראשון שממנו נמשכה רוח הקודש – זה דוד המלך, ומבואר בזוהר סוף פרשת וישלח (ח"א דף קעט). שאת כל ספר תהלים יסד דוד המלך ברוח

ויש לזה מקור יפה, כתוב על דוד המלך (שמואל ב' כג, א): "נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על משיח אלהי יעקב ונעים זמרות ישראל", איך זכה דוד המלך לכזו גדולה שנאמר בו "הקם על" – שזו בחינת 'התנשאות', ע"י שהיה 'נעים זמרות ישראל' – שחיבר ספר תהלים.

אפ שתהלים נתחבר ע"י זקנים הכל נקרא ע"ש דוד

כז. מובא בגמרא בבא בתרא (סוף דף יד:) דוד כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון, ע"י מלכי צדק, ע"י אברהם, ע"י משה רבינו, ע"י הימן, ע"י ידותון, ע"י אסף, ועל ידי שלושת בני קרח, ע"כ. ובכל אופן כל ספר התהלים נקרא על שמו של דוד המלך. יש פסוק (תהלים עב, ב) "כלו תפלות דוד בן ישי" – יש קמץ קטן על המילה 'כלו', והפשט של הפסוק שנגמרו וכלו תפלות דוד. אבל מובא במדרש 'שוחר טוב' שפרוש הפסוק "כלו תפלות דוד בן ישי" – שכל התהילות האלו, הן תפילות של דוד המלך. כי באמת דוד המלך לא רק שהוא אמר את רוב התהלים, אלא גם בפרקים שנאמרו ע"י שאר הצדיקים, אלמלא דוד המלך הכל היה נשכח.

נצח - תהלים נותן ביטחון לחולה בה' שיתרפא

כת. ספירת ה'נצח': רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה צ"ח), וז"ל: אמירת תהלים מעלה גדולה וכו'. והוא מסגל מאד לרפאות החולה, להיות לו בטחון רק על השם יתברך שעל ידי אמירת תהלים יושיעו ה', והבטחון הוא בחינת משענת. כמו שהאדם נשען על המטה, בן הוא נשען על הבטחון שבטוח שישועו ה', כמו שאמר דוד (תהלים יח, ט) "ויהי ה' למשען לי". ועל בן על ידי זה (הביטחון) נתרפא החולה, כמו שכתוב (שמות כא, יט) "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו (בטחונ) ונקח". וזה בחינת (ישעיה יא, ט) "ויצא חטור מגזע ישי" הנאמר (סנהדרין צח:) על משיח שהוא דוד, עכ"ל.

מידת הביטחון בנצח - בכליות

כט. אחד הדברים שהחולה הכי צריך לו כדי להתרפא – זה ביטחון גמור בה'. וענין של ביטחון הוא בספירת ה'נצח'. כתוב (תהלים נא, ח): "הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני" ופירש"י: בטוחות. אלו כליות, הכליות הם האיבר בגוף שנותן את העצות לאדם, ונקראות בטוחות מלשון 'ביטחון'. כליות זה פרקין עילאין, הפרק הראשון והעליון של הספירות נצח והוד וכמובא בתיקוני זוהר (תיקון מ"ח דף פה.), וז"ל: "בני ישראל אינון תרין בליין – נצח והוד". והרי שספירת ה'נצח' היא ענין של ביטחון.

וכאן מחדש רבינו, שאמירת תהלים נותנת את הביטחון האמיתי לאדם, שלא יבטח חס ושלוש ברופאים ויסיר ביטחונו מה', אלא להיפך, אפילו שעל כרחו הוא צריך להיות מטופל אצל רופאים, על ידי שיאמר תהלים, או שיאמרו תהלים לרפואתו, יהיה כל בטחונו של החולה בהקב"ה, וזה עצמו ירפא אותו. כי תהלים הוא בחינת 'משענת', כמו שכתוב "ויצא חטור – משענת – מגזע ישי". ומשענת היא רפואה לחולה, כי כתוב "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו", והמשען הזה הוא ה' יתברך כמו שכתוב "ויהי ה' למשען לי".

עתידים צדיקים לחיות מתים עם המשענת

ל. יש גמרא בפסחים (דף סח.): אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי ונתן; עתידים צדיקים שיחיו מתים, שנאמר (זכריה ח, ד) "עד ישובו

כנגד) ליליית עם החמש אותיות של שמה, שהיא הממנה על זה (על טומאת מקרה לילה), בידוע.

נשמות ערומות בלי גוף

כג. מספר תהלים ייסד רבינו את ה'תיקון הכללי', שהם 'עשרה מיני נגינה', היפך העצבות – שהיא קליפת ליליית הממונה על העצבות והלילה, שהיא מלוכשת בטחול' כשיש לאדם 'עכירות הדמים', שאז משם בא העצבות והמקרה לילה. והדבר הראשון שעוסקים בתיקון הברית, הוא לקחת מהקליפה חזרה את הטיפה שעשקה. ואחר כך יש תיקון שני יותר קשה, וזה לברוא גוף לאותה הטיפה. כי מבוואר באריז"ל שהקלקול של הטיפה שהיא יצאה מזכר בלי נקבה, וזכר בלי נקבה לא יכול לברוא גוף, אלא רק בורא רוחות ונשמות, שנקראות 'נשמות ערטילאין' (נשמות ערומות), ועליהן נאמר (קהלת ה, א): "ואראה את כל העשקים... והנה דמעת העשקים ואין להם מנחם ומינד עשקיהם כח ואין להם מנחם", ופסוק זה נאמר בזהר פינחס (ה"ג דף רלד.) על ליליית החייבת שעושקת את התינוקות מיד הוריהם. וכן היא עושקת את הטיפה מהזכר, ועושה ממנה רוחין ושדין. כי הן נשמות ערטילאיות, שאין להם גוף.

תיקון לעשקים הוא בחינת 'מצות יבוס'

כד. ולכן צריך לעשות תיקון מאוד גדול של בחינת 'יבוס'. מה עושה מצות הייבוס? היא עושה גוף לנפש הנפטרת! אדם שנפטר בלי ילדים, הנשמה שלו גם כן ערטילאית, כי היא לא השאירה בעולם זרע של קיימא, והמטרה של בריאת האדם היא בשביל מצות פריה ורביה (המצוה הראשונה בתורה), ומי שלא השאיר בנים, הוא נדחה למעלה ח"ו. ולכן צריך להביא אותו עוד פעם לעולם, ואשתו מתייבמת לאחיו, ומתקיימת מצות יבוס – ואז הנפטר נולד מאשתו חזרה בעולם, כמו שנאמר (דברים כה, ו): "ויהיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מ'ישראל', וכמו שהביא רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"א אות ד) את מאמרי הזוהר בזה.

'מעשה משריון'

כה. רבינו אומר במעשה משריון, שהכח של 'תיקון הכללי' הוא כמו שריון, ולא רק שהוא מגן שלא יפגעו בו החיצים של המלך האכזר – להמיתו בחטאו. אלא הם גם עושים תיקון, שגם אחרי שפגעו החיצים באדם והרגו אותו, על ידי השריון שהוא תיקון הכללי, יכול להתקן. ומבוואר שם במעשה – שזה סוד 'מצות יבוס'. דהיינו התיקון של הפגם של מקרה לילה, שהן נשמות שבאו מזכר בלי נקבה, שאז הם בלי גוף, הוא לעשות להן גוף, שזה כמו בחינת יבוס הנ"ל. וכל זה הכוח העצום של אמירת העשר המזמורים של 'תיקון הכללי'.

הוד - על ידי אמירת תהלים נתחומם

כו. ספירת ה'הוד'. יש פסוק בדברי הימים (א' כט, כה) "ויגדל ה' את שלמה למעלה לעיני כל ישראל ויתן עליו הוד מלכות אשר לא היה על כל מלך לפניו על ישראל". גדולה וההתנשאות זה בספירת 'הוד'. רבינו אומר בספר המידות (התנשאות אות כ"ז) 'על ידי אמירת תהלים – נתרוםם'. וזה היפך ממה שאנשים חושבים, שלקרא תהלים זה פשוט מדי, תן לו ללמוד גמרא להבין ולהתפלפל. וזה בדיוק הפוך, אדרבה ע"י אמירת תהלים אדם מתרוםם ומתנשא.

המזמורים (ומבואר מזה גם בתניינא קב"א). וְשָׁאַל אוֹתוֹ: "אֵיךְ יִפְרֹשׁ לְעַצְמוֹ מִהִפְסוּקִים, שֶׁדוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה, מְשַׁבַּח אֶת עַצְמוֹ בְּגוֹן (תהלים פו, ב): "שְׁמֵרָה נִפְשִׁי כִּי חֹסֵד אֲנִי" וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה? וְהַשִּׁיב לוֹ: גַּם זֶה צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עַצְמוֹ כִּי צְרִיכִין לְדוֹן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֵא בְּעַצְמוֹ אִיזָה זְכוּת וְנִקְדָּה טוֹבָה, אֲשֶׁר בְּבַחֲנֵינָת הַנִּקְדָּה טוֹבָה הַזֹּאת הוּא בַּחֲנֵינָת 'חֹסֵד' וְכִיּוֹצֵא.

דברי הגמ' והזוהר בפסוק "כי חסיד אני"

לד. על הפסוק "שְׁמֵרָה נִפְשִׁי כִּי חֹסֵד אֲנִי" – ידועים דברי הגמ' (ברכות ד.), ששיבח דוד את עצמו על זה שאינו יושן עד שלוש שעות ביום כדרך המלכים, אלא כבר קם בחצות לילה להודות לה'. ועוד שהמלכים מתעסקים בכבודם, והוא מתעסק בשפיר ושליא כדי לטהר אשה לבעלה.

ובזוהר פינחס ברעיא מהימנא (ח"ג דף רכב:), יש לזה המשך, שמוציא את פשט המאמר הנ"ל מפשטו. כי גם בזוהר מובאים דברי הגמ' הנ"ל, ואומר הזוהר על זה (בתרגום): מִיָּד נִדְּמַנָּה לוֹ צְפָרְדַּע אַחַת וְאֶמְרָה לוֹ: לְמָה אָתָּה מְשַׁבַּח עַצְמָךְ לומר: 'חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לַיהוָה? וְאֲנִי כָּל לַיְלָה לֹא יִשְׁנָה כְּדִי לְשִׁבַח לוֹ וְלִגְנוֹן לְפָנָיו! אָמַר דָּוִד: "אִי לְמַמְנָה שֶׁל אוֹתָהּ צְפָרְדַּע – שֶׁלֹּא יוֹדַע מַה שֶׁאֲנִי אוֹמֵר, שֶׁלֹּא אֶמְרָתִי "כִּי חֹסֵד אֲנִי". אֲלָא מְשׁוּם שֶׁפָּרְשׂוּהוּ חֲכָמִים, וְלֹא עִם הָאָרֶץ הָאָרֶץ חֹסֵד, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִימֵינָה הַקָּב"ה שֶׁהוּא 'חֹסֵד'. וּמְשׁוּם זֶה מִי שֶׁמֵתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה נִקְרָא 'חֹסֵד'. בְּגַלְל זֶה אֶמְרָתִי לְהַקָּב"ה: "שְׁמֵרָה נִפְשִׁי", וְלֹא תִדּוֹן אוֹתָהּ כְּמַעֲשֵׂה אֱלֹהִים עִמִּי הָאָרְצוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם: "וְלֹא עִם הָאָרֶץ חֹסֵד", עכ"ל. ויוצא, שדוד לא שיבח את עצמו, אלא ביקש רחמים על עצמו שישמור אותו ה' יתברך כיון שאינו כעם הארץ שלא יכול להיות חסיד. וגם בענין המעשה עם הצפרדע הנ"ל, בפרק שירה קצת נוסח אחר (מועתק בסמוך), וגם בזוהר פינחס בהמשך (בדף רלב:), מובא המעשה מהצפרדע קצת בנוסח אחר (וקצת שונה ממה שכתוב בפרק שירה).

דברי הצפרדע לדוד המלך בפרק שירה

לה. כתוב בתחילת פרק שירה, וז"ל: אָמְרוּ עַל דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁסִּים סֵפֶר תְּהִלִּים וְזָה דַעְתּוֹ עָלָיו וְאָמַר לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יֵשׁ בְּרִיָּה שֶׁבְּרֵאתָ בְּעוֹלָמְךָ שְׂאוֹמֵרֵת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִמֶּנִּי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִדְּמַנָּה לוֹ צְפָרְדַּע אַחַת, וְאֶמְרָה לוֹ, דָּוִד אֵל תִּזְוַח דַּעְתְּךָ עָלַי, שֶׁאֲנִי אוֹמֵרֵת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת יוֹתֵר מִמֶּךָ וְכוּ'. וְלֹא עוֹד אֲלָא שֶׁאֲנִי עוֹסֵקֶת בְּמִצְוֵה גְדוּלָּה, וְזוֹ הִיא הַמִּצְוָה שֶׁאֲנִי עוֹסֵקֶת בָּהּ, יֵשׁ בְּשִׁפְתַי הֵימָּן מִיֵּן אֶחָד שֶׁאֵין פְּרִנְסָתוֹ כִּי אִם מִן הַמִּים, וּבְשָׁעָה שֶׁהוּא רָעַב נוֹטְלֵנִי וְאוֹכְלֵנִי, עכ"ל.

מה שנראה לענות על טענת הצפרדע

לו. והנה לא מבואר מה ענה דוד המלך על טענת הצפרדע. ובזוהר (פינחס דף רלב:) יש קצת משמעות שדוד המלך חזר בו, רק ששם המאמר חסר. אמנם נראה ליישב בעוד קושיא, כי לכאורה קשה מהו הקשר בין המאמר הראשון של הצפרדע שאומרת תשבחות יותר מדוד המלך, לבין המצוה הזו שהיא מוסרת את עצמה בשביל איזה מין אחד שיאכל אותה. וגם קשה, וכי זו מצוה למסור את עצמה

זְקָנִים וְזָקְנוֹת בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מְשַׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ, וְכַתִּיב (מלכים ב' ד, כט) "וְיִשְׁמַת מְשַׁעֲנָתִי עַל פְּנֵי הַנְּעָר", ע"כ. (וע"ע זוהר וירא במדרש הנעלם ח"א דף קיד:). הפסוק "וְיִשְׁמַת מְשַׁעֲנָתִי עַל פְּנֵי הַנְּעָר" אמר אותו אלישע הנביא לגחזי, כי בהתחלה שלח אותו אלישע עם המקל שלו כדי שיחיה את בנה של השונמית שנפטר, ואז היה מחיה אותו בקלות, בנגיעה בעלמא בפני הנפטר. וכפי דברי רבינו יש לפרש, שהכח של הצדיקים להחיות מתים ע"י המשענת, זה בכח 'ספר תהלים', כי רבינו מפרש שתהלים זה בחינת 'משענת'. וזה בחינת חיים נצחיים בנצח, היינו תחיית המתים בכח ה'משענת' – שהוא ספר תהלים בחינת 'וְיִצְאָה חַטָּר – מִשְׁעֲנַת – מִגְזַע יִשְׂרָאֵל'.

המעשה בגיחזי שביזבז את ברכת אלישע

לא. רק מה לעשות שגיחזי בזבז את הברכה. כתוב בירושלמי (סנהדרין פ"ה ה"ב דף נג.) שגיחזי חשב על הכבוד שלו, הוא אמר, אני הולך לחיות את הנפטר, מה אני יעשה את זה לבד? אני רוצה שכולם יראו את זה, ואז יהיה לי יותר כבוד. אבל אלישע הזהיר אותו שלא ידבר עם אף אדם בדרך, ואפילו לא שלום, כמו שכתוב "וְקַח מְשַׁעֲנָתִי בְּיָדְךָ וְלֹא כִּי תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרַכְנוּ וְכִי יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ". אבל גיחזי עבר ציווי רבו ואמר לאנשים בו רוצים לראות 'מופת', ולכן לא יכל להחיות את הנער.

גיחזי החיה עם המשענת 'כלב'

לב. יש מדרש יפה שהובא בפענח רזא (מבעלי התוספות במדבר כב, כט), וז"ל: מצינו גבי אלישע ששלח את גחזי עם מקלו להחיות את הנער והחיה בו את הכלב עשה המקל שליחותו ולא היה יכול אח"כ להחיות גם את הנער, עכ"ל. (וע"ע בליקוט מעם לועז מלכים ב' פרק ד, לא.) היינו כשהלכו בדרך, היה שם איזה כלב מת, אמר לו תעשה מופת ותחיה את הכלב המת הזה. מיד גיחזי שם את המקל על הכלב, והכלב קם לתחיה. ובליקוט מעם לועז מובא שהכלב הזה מיד נשך את גיחזי. וכך גיחזי בזבז את הברכה של אלישע על הכלב. ואז כשהוא הגיע אחר כך לבן של השונמית שמת, ושם את המקל, זה לא הקים אותו לחיים. ואחר כך הוא בא בתלונות לרבו אלישע וכו'. ולבסוף היה צריך אלישע להתעייף הרבה ולשכב על הנער שבע פעמים, עד שהחיה אותו. ועומק הדברים אלישע שלח את הנשמה של הנער עם המקל, אבל גיחזי זרק אותה בכלב, עכשיו להוציא אותה מהכלב ולהכניס אותה חזרה לנער, זה קשה מאוד, ואלישע היה צריך לתקן זאת.

תפארת - למצוא את עצמו בכל פסוקי התהלים

לג. ספירת ה'תפארת': 'תפארת' זה הגוף עצמו של האדם. בליקוטי מוהר"ן (תורה קכ"ה תניינא – תורה אחרונה בליקוטי מוהר"ן) רבינו מדין אותנו איך לקרוא תהלים נכון. וז"ל: "מַעֲנֵן אֶמְרֵת תְּהִלִּים, דְּבַר עִם אֶחָד וְאָמַר לוֹ: שְׁעִיקָךְ אֶמְרֵת תְּהִלִּים – לומר כֹּל מְזִמְרֵי תְּהִלִּים עַל עַצְמוֹ, לְמַצָּא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כֹּל מְזִמּוֹר וּמְזִמּוֹר". כלומר, בזמן קריאת התהלים תחשוב ותרגיש שאתה חיברת את מילות התהלים על עצמך, ותתחבר אליהם עם כל הרגש. ואותו אחד שאל: "איך עושים את זה? ו'פִּרְשׁ לוֹ רַבִּינוּ ז"ל קָצַת, כִּי כָּל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁבְּקֶשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה שֶׁיִּצְלִיחוּ הַשֵּׁם וְתִבְרַךְ מִהֶם, הַכֹּל צְרִיכִין לְפָרֵשׁ לְעַצְמוֹ עַל מְלַחְמַת הַיָּצֵר הָרַע וְחִילוֹתָיו, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשֶׁאֵר

בחלון רואה את השני במראה שמצופה כסף רואה רק את עצמו

מ. יש סיפור ידוע על רב אחד שקרא לאיזה עשיר קמצן שלא נתן צדקה שיבוא לביתו. ניגש איתו לחלון ואמר לו: 'מה אתה רואה ברחוב?' ענה העשיר: בני אדם. ואז הרב לקח נייר כסף והצמיד לחלון מאחור, ושאל אותו: ומה אתה רואה עכשיו? אמר העשיר: עכשיו אני רואה רק את עצמי. אמר לו הרב מה ההבדל בין עכשיו למקודם? הציפוי של הכסף... כשיש לך חלון בבית, אתה רואה את האנשים שיש מעבר לחלון, אבל כשיש לך רק מראות בבית שאתה מצפה את כל החלונות בציפוי של כסף, אתה רואה רק את עצמך.

הגעתי למדרגתי ע"י התבודדות ואמירת תהלים בפשיטות

מא. רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה קנ"ד) אומר רבינו: שְׁעָקָר מֵהַ שְׁהִיגֵעַ לְמִדְרַגְתּוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי עֲנָן "פְּרָאֶסְטִיק" (פְּשִׁיטוּת), (שהתנהג ויעשה עבודות של יהודי פשוט): שְׁהִיגֵה מְדַבֵּר הַרְבֵּה וּמְשִׁיחַ הַרְבֵּה בִּינו לְבִין קוֹנֵנו, וְאָמַר תְּהִלִּים הַרְבֵּה בְּפְשִׁיטוּת, ע"כ. רבינו בתורה הכמעט אחרונה – שהוא אמר בשבת 'נחמו' באומן שנת תק"ע (תניינא ע"ח), הוא דיבר הרבה על מעלת 'פְּרָאֶסְטִיק' – להיות איש פשוט ותמים. וכאן בשיחה רבינו מגלה לנו יותר מזה, שעל ידי קריאת תהלים כיהודי פשוט הוא הגיע למדרגות שלו.

סיפור על ר' אברהם סלים

מב. כשצדיק גדול עוזב את הכל, ונוהג כיהודי פשוט וקורא ספר תהלים, זה הדבר הכי גדול. אני למדתי בישיבה קטנה של 'מאור התורה', ראש ישיבה הרב אברהם סלים שליט"א, זכה להקים אימפריה ב"ה, אני נכנסתי לישיבה כשפתחו אותה בשנה הראשונה לפני כארבעים ואחד שנה והיינו שיעור א' הראשון בישיבה. וראש הישיבה אז היה צעיר והיתה לו מידה של ענווה עצומה. פעם אחת לא התנהגו כולם בסדר, והוא בדיוק נכנס וראה משהו לא בסדר, אבל לא העיר לנו שום הערה. מה עשה הראש ישיבה במקום לחנך אותנו? פשוט לקח ספר תהלים, וישב במטבח והתחיל לקרוא תהלים, והבחורים בישיבה כולם התרגשו והתחרטו מאוד, הוא לא אמר מילה רק קרא תהלים ובוזה זיעזע את כולם. אפילו שהוא היה ראש ישיבה גדול, ותלמיד חכם ענק, אבל הוא ידע לקחת ספר תהלים כמו יהודי פשוט ולקרוא את מזמורי התהלים בהשתפכות הנפש להשם יתברך.

צריך שיהיה לאדם כל יום 'שיעור תהלים'

מג. דוד המלך אמר לפני הקב"ה (שחר טוב תהלים א, א) : "יהי רצון מלפניך, שיעלה לפניך מי שעוסק בתהלים, כעוסק בנגעים ואהלות. ונתקבלה תפילתו לפני הקב"ה. אמנם הנפש החיים' כתב שלא ידוע אם נתקבלה תפילתו, אבל כל הראשונים הביאו דבר זה, ואמרו שלכן יש לקרוא שיעור תהלים. וכן החיד"א והרבה גדולי ישראל כתבו שודאי התקבלה תפילתו. רבינו אמר בשיחות רן (שיחה ע"ו) שצריך כל אדם שיהיה לו 'שיעור תהלים'.

'שיעור תהלים' – הוא שיהיה לאדם שיעור קצוב של כמה פרקים שהוא קורא בכל לפי הסדר, יש שעושים חלוקה של ימות החודש, כמנהג חלק גדול מעם ישראל. ויש כאלו שעושים חלוקה שבועית, וכל יום קוראים את היום שלו, עד שבשבת משלימים את כל הספר.

להריגה כדי שיאכל אותה מין אחר, הרי ההלכה 'חייך קודמין' (בבא מציעא דף סב.).

ונראה לתרץ את כל הקושיות, כי כמו שהצפרדע מוסרת את עצמה למיתה כדי להאכל על ידי מין אחר, שזה דבר שלא בא מבחירתה, אלא שהיא כמו מוכרחת בדבר, שהרי אין לה דעת מעצמה. כך גם כל השירות והתשבחות שהיא אומרת לה' יתברך, אינם באים מבחירתה, אלא שלצפרדע יש מלאך ממונה עליה, שמכניס תוך הקרקור שלה את כל התשבחות שהיא אומרת. ולכן כמו שאין שום שבח לצפרדע בזה שהיא נאכלת על ידי מין אחר – שזה דבר שהוא נגד ההלכה של 'חייך קודמין', אלא שהיא מוכרחת בדבר שכך נבראה למסור את עצמה. כך אין לה שבח יותר מדוד המלך, אפילו אם אמת כדבריה שהיא אומרת שירות ותשבחות יותר מדוד המלך, וממשילה עליהם משלים נפלאים, כל זה אינו שלה ואינו מבחירתה אלא מהמלאך הממונה עליה.

גבורה - ע"י תהלים יורדים גשמים

לז. ספירת הגבורה: וכאן יש חידוש נפלא של רבינו במידה האחרונה בספר המידות (ערך תפילה ח"ב אות ז', וכן בערך סגולה ח"ב אות ד') "אמירת תהלים סגולה להוריד גשמים, 'תהלים' – (ראשי תיבות הפסוק דברים יא, יא) 'ל'מט'ר ה'שמים ת'ש'תה מ'ים". רבינו מהוציא מראשי תיבות האלו השגה נפלאה שע"י אמירת תהלים ירד גשם. וזה שייך לספירת הגבורה, כי גשם הוא בחינת 'גבורות גשמים', כי הגשמים הם יורדים בגבורה (תענית ב.).

מופת הגשמים שהיה בקריאת תהלים בציון רבינו

לח. מסופר (שיש"ק ח"ה אות שי"ב), שפעם היה ברוסיה איזה קיץ קשה שהיה בו עצירת גשמים, ושם זה לא כמו פה שבקיץ לא יורד גשם, ואם לא יורד גשם בקיץ אז כל היבול נובל, וגם כן אין מים לשתות למי שלא גר קרוב לנהר, ולכן הם חייבים גשמים כל השנה. והיתה שנה שאף על פי שהיה חורף מושלג וקר, הקיץ היה חם מאוד ולא ירד גשם. והיו צריכים גשם בקיץ, וכבר הגיע אמצע הקיץ ולא ירד גשם. ואמרו אנשי שלומנו, ניכנס לציון של רבינו הקדוש, ונגיד שם תהלים ונבקש גשם, כי רבינו אמר שעל ידי אמירת תהלים יורד גשם. ועשו את הסגולה הזו בציון של רבינו, כי אם אתה עושה את הסגולה של הצדיק במקום הציון של אותו צדיק שחידש את הסגולה הזו, זה ודאי פועל פי כמה וכמה, וכך הם עשו. ותוך כדי קריאת התהלים, ביום שמש חם ויבש, התאספו עננים וירד גשם שוטף, וזה היה פלא, ונעשה קידוש ה' גדול מאוד גם בעיני הגויים, כי ראו איך שהיהודים נכנסו לציון, קראו תהלים – וירדו גשמי ברכה.

חסד - לומר תהלים כיהודי פשוט

לט. ספירת חסד: אומרים בסליחות: "ימינך פשוטה לקבל שבים" – הענין של 'ימינך' (חסד) שהיא 'פשוטה', ויש בזה גם רמז להנהגה של 'פשיטות' שהיא מגיעה מספירת החסד. כי מתי אדם יכול לעשות חסד עם הזולת? רק כשהוא מחזיק את עצמו לפשוט, כי כשאדם מכבד את עצמו, קשה לו לעשות חסד עם השני, ורק כשאדם מבטל את עצמו – הוא רואה את השני.

בראש השנה שעושים שני פעמים תהלים כמניין 'כפר', וכן מה שעושה בשובבים את התיקון לעשות תענית דיבור, ולקרוא שלוש פעמים את התהלים, שזה תיקון נפלא, שעולה כמו תענית הפסקה, וזה נחשב ל-65,000 תעניות, וזה כח מאוד עצום לזכות לומר 3 פעמים תהלים בתענית דיבור, כמובא בקונטרס היחיאי'לי, וכמו שעושים בכל הישיבות של המקובלים, וגם בישיבה של אבא שלי נהגים פעם אחת בימי השובבים לומר שלוש פעמים את כל התהלים בתענית דיבור. ויש כאלה שעושים זאת בשבת אחת משבתות השובבי"ם. וככה כשאדם זוכה לסיים ספרי תהלים הרבה פעמים, הוא יכול בשנה להגיע לכמה עשרות ספרי תהלים. וכמו שרבינו אמר על עצמו, שהוא הגיע למדרגה שלו בזכות שהיה נוהג בפשיטות ותמימות, לומר את ספר התהלים כמו איש פשוט.

העיקר הוא אמירת תהלים, והלב יתעורר מאליו

מז. בחיי מוהר"ן (אות תמ"א) מובא: פעם אחת דבר רבנו ז"ל שצריכין לעסק הרבה באמירת תהלים ותחנות ובקשות והתבודדות וכו'. ושאול אותו הרב רבי יודל ז"ל איך לוקחין לב, ורצונו לומר איך זוכין שיהיו הדבורים בהתעוררות הלב. השיב לו רבנו ז"ל, תאמרו לי אצל איזה צדיק קבלתם התעוררות הלב – העקר הוא האמירה בפה – רצונו לומר להרבות בדבורים של תחנות ובקשות בפה והתעוררות הלב בא ממילא, עכ"ל. ר' יודל שואל מה עצה לומר את התהלים מכל הלב בהשתפכות הנפש? ורבינו אמר לו: תגיד לי, אתה היית אצל הרבה צדיקים, ולא רק אצלי, וא"כ תאמר לי אצל איזה צדיק קיבלת לב? לב לא מקבלים, כדי לזכות לקבל לב, אתה צריך לומר הרבה. תתחיל לומר תהלים בקול ובהבנה – ואז יפתח הלב. הלב לא בא מיד, ולכן אפילו שאתה בהתחלה מרגיש שזה בלי לב, העיקר שתאמר, ותוך כמה דקות יתעורר הלב בעז"ה.

בינה - ע"י אמירת תהלים זוכים לתשובה

מח. ספירת הבינה. 'בינה' זה הספירה של התשובה. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ג תניינא), וז"ל: "מי שרוצה לזכות לתשובה, יהיה רגיל באמירת תהלים כי אמירת תהלים מסגל לתשובה". ורבינו מקשר את זה לענין של מ"ט ימי ספירת העומר. שכשיצאנו מהשעבוד של מצרים, בארבעים ותשע יום של ספירת העומר, זכינו לארבעים ותשע שערי תשובה. ואז ביום חג השבועות זה השלימות של (מלאכיג, ז) "שובו אלי ואשובה אליכם" – כי אז הקב"ה שב אלינו.

ע"י תהלים זוכים אפילו לשער החמישים של התשובה

מט. רבינו אומר (סם): ועל ידי אמירת תהלים, אפלו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה. וגם זוכה על ידי תהלים, להגיע אל השער והאות השך לו ולפתח השער. נמצא שזוכה על ידי תהלים לעשות תשובה. וזה בחינת (שמואל ב' כג, א) "נאם הגבר הוקם על", ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מועד קטן טו:) "שחקים עלה של תשובה", ונעשים זמרות ישראל – כי על ידי בחינת נעשים זמרות ישראל, דהינו ספר תהלים שיש, על ידי זה הוקם עלה של תשובה, כי על ידי תהלים זוכין לתשובה כנ"ל וכו'. ועל בן אחר שנזדככו שם במצרים וזכו לצאת משם, ספרו מ"ט ימי הספירה, שהם כנגד מ"ט שערי תשובה, שהם בחינת מ"ט אותיות הנ"ל. וביום החמשים, אז ויגיד ה' על הר סיני" (שמות יט, כ) – זה בחינת ויגיד ה'

(וידוע שכך היה נוהג רבי נתן, ובחודש אלול היה מכפיל את הכמות, וקורא שני ספרי תהלים בשבוע), ויש כאלו שמסיימים בכל יום את ספר התהלים.

מעשה ברבי בן ציון קווינקה

מד. שמעתי ממור אבי סיפור שסיפר בשם הסבא רבא שלי. היה צדיק גדול בירושלים בשם רבי בן ציון קווינקה, שהיה תלמיד חכם עצום, והוא היה נוהג כל יום לקום בחצות לבית הכנסת, והיו עושים תיקון חצות ביחד, ואחרי שסיימו את תיקון חצות, ויש עוד זמן עד התפילה, הוא היה יושב בחוץ (הוא היה אוהב אוויר נקי), ואומר את כל התהלים בעל פה. וכך בכל יום בין חצות לעלות השחר הוא היה מסיים את כל התהלים. על הספתח' של היום כבר מסיים ספר תהלים. ואבא מספר מה שסיפר לו הסבא רבא, שכשהיה עובר תלמיד חכם להיכנס לבית הכנסת, הוא היה קם לכבודו, ותוך כדי גם היה אומר את התהלים. תחשבו אדם שנכנס לבית הכנסת רק רואה ושומע את הצדיק הזה אומר תהלים, כבר נפתח לו הלב לתפילה, זה כבר תפילה אחרת לגמרי. והוא היה דוגמה לצדיק גדול ותלמיד חכם ענק, שהיה לו זמן לסיים כל יום ספר תהלים.

בשובבי"ם, עומר ואלול - מכפילים את שיעור התהלים

מה. הרבה צדיקים כמו רבי נתן היו מכפילים את השיעור של התהלים בימי השובבי"ם, ובימי ספירת העומר, ובימי אלול עד יום כיפור, על פי המבואר בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה ע"ג. ומצאתי רעיון יפה איך לעשות את ההנהגה הזו, כי הרבה אנשים קוראים את התהלים בחלוקה חודשית, מ-א' לחודש ועד סוף החודש – כלומר שגומרים תהלים אחד בחודש שהוא שלושים יום. ולכן בימים שצריך להרבות בתהלים, אפשר לעשות הנהגה כזו לקרוא כל יום 15 מזמורים, שאז גומרים את התהלים בחצי חודש. ואפילו כדאי לעשות זאת מלבד ממה שקורא תהלים יומי המחולק לימי החודש.

יש יופי בחלוקה הזאת, שיום אחד זה יותר קצר, ויום אחד זה יותר ארוך. יש את היום שבו זה הכי ארוך, וזה כשקורא מפרק קי"א עד ק"כ (שזה כולל את ההלל ואת פרק קי"ט), ואז יום למחרת זה היום הכי קצר כי אז קוראים את שיר המעלות (מפרק קכ"א עד ק"ל) וככה זה נחמד, יום ככה ויום ככה. אני מאוד נהנית מהסדר הזה, כי בימי ספירת העומר, אדם מספיק לומר 3 פעמים את כל התהלים (כי כל 15 יום מסיימים את התהלים. ותוך חודש זה פעמיים כמניין 'כפר', ותוך 45 יום מתוך ספירת העומר הצלחת לסיים את כל התהלים שלוש פעמים. ונשאר לך עודף של כמה ימים של תהלים, וזה דבר עצום וגדול.

וכן בימי השובבי"ם גם כדאי לעשות אותו דבר לקחת 45 יום, (בין בשנה פשוטה או בשנה מעוברת) ולומר את התהלים שלוש פעמים. וכן מ-א' דראש חודש אלול עד סוכות זה 45 יום. ולצורך הענין של התיקונים, ראש חודש אלול מתחיל כבר בל' אב, כי לפי הרבה מהמפרשים משה רבינו עלה ביום ל' אב (א' דראש חודש אלול), ואז יש את כ"ט יום של אלול (וביחד זה 30), ונוסיף את עשרת ימי תשובה – וביחד זה 40 יום, ונוסיף עוד 5 ימים עד חג סוכות – ויחד 45 יום כדי לסיים תהלים 3 פעמים.

בדרך הנ"ל יוצא שאדם גומר עשרות ספרי תהלים בשנה

מו. וזה מנהג טוב, חוץ מהסדר החודשי שמסיימים כל חודש את התהלים וחוץ מכל מיני פעמים שאדם קורא יותר תהלים, כמו

בוכה ובוכה, וכך רבינו מחליש אותו, עד שהמוסר הזה נחלה מאוד, ובסוף מת, וזו היתה הישועה לכל בני העיר.

פגם הגאווה הוא במוחין - אותיות י"ה

נג. ולמה שמנו את הגאווה ב'חכמה', כי כתוב באר"י ז"ל שאדם שמתגאה פוגם באותיות י"ה. שהם בחינת המוחין חכמה ובינה (אבא ואמא). כי הגימטריא של המילה 'גאווה' עולה 15, וזה האותיות י"ה שבשם הוי"ה – שהן המוחין חכמה ובינה. והמות הראשון זה מח החכמה – ששם מתחיל הפגם, וזהו שאמרו בגמרא בפסחים (דף סו:): "כל המתגאה חכמתו מסתלקת ממנו", וזה בגלל שפוגם במוח החכמה.

כתר - באמירת תהלים בציון הצדיק גורמים לו תענוג

נד. ספירת ה'כתר': בספר יצירה כתוב: "אין למעלה מ'עונג', ואין למטה מ'נגע'". הדבר הכי גרוע זה נגע, והדבר הכי טוב זה עונג. (זהו אותן אותיות, וכמו פשע אותיות שפע). ולכן התענוג הוא בחינת 'כתר'. ורבינו אמר חיי מוהר"ן (סוף אות קס"ב), וז"ל: אָמַר שְׁבַשְׂאָחַד יְבוּא עַל קְבָרוֹ וַיֹּאמֶר קְפִיטָל (פרק) תְּהִלִּים בְּהִתְעוֹרְרוֹת הַלֵּב, יִהְיֶה לוֹ תַעֲנוּג גָּדוֹל מְזֶה, וְעֵשָׂה תְנוּעוֹת בְּגוּפוֹ וּבְעֲצָמוֹתָיו אֲזוּ, וְרָמַז שִׁיחִיהָ לוֹ חֲלוּץ עֲצָמוֹת אֲזוּ בְּקָבְרוֹ כְּשִׁיאָמְרוּ תְהִלִּים עַל קְבָרוֹ. וְעוֹד דָּבָר בְּזֶה הָעֲנִיָּן כְּמָה פְעָמִים. וְאַחַר כֵּן גָּלָה הָעֲשָׂרָה קְפִיטָל תְּהִלִּים, וַאֲמַר שְׁמִי שְׁיָבוֹא עַל קְבָרוֹ וַיִּתֵּן פְּרוּטָה לְצַדִּיקָה, וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֲשָׂרָה קְפִיטָל תְּהִלִּים (תיקון הכללי), יָנִיחַ (רבינו את) עֲצָמוֹ לְאַרְבֵּי וְלָרַחֵב לְעֹזֵר לְיָדָה הָאִישׁ, אֲפִילוֹ אִם עָבַר מֵה שְׁעָבַר וְכוּ', וַיַּחַד שְׁנֵי עֲדִים עַל זֶה, עכ"ל. (וכעין זה מובא בחיי מוהר"ן את רכ"ה, וגם בשיחות הר"ן את קמ"א).

ומבואר שבאמירת תהלים גורם תענוג גדול לצדיק אפילו בקבר. וכך רואים שאפילו בכל ציון של צדיקים, אנשים אומרים תהלים ותיקון הכללי, היום בכל מקום יש תיקון הכללי, איזה צדיק שיהיה, בין צדיק ליטאי, ספרדי או חסידי, אפילו שהיה מתנגד בחייו, גם אצלם יש תיקון הכללי – וכשבאים לציון שלהם אומרים הרבה אנשים תיקון הכללי. כי הצדיקים בשמים כולם יודעים את האמת שהדבר הכי גדול זה אמירת תהלים, ובפרט תיקון הכללי, וככה עושים לצדיק חילוץ עצמות.

סיכום עשרת הבחינות שבאמירת תהלים

נה. ויהי רצון שה' ברחמיו יזכנו לכל העשרה התיקונים הנפלאים שסידרנו כאן ע"פ עשר הספירות שיש בכח אמירת תהלים, והם: (א) רוח הקודש. (ב) תיקון היסוד. (ג) התנשאות דקדושה. (ד) בטחון ורפואה לחולה. (ה) למצוא בפסוקי התהלים את עצמי. (ו) ולזכות לגבורות גשמים. (ז) ולומר את התהלים בפשיטות. (ח) ולזכות לתשובה ע"י התהלים. (ט) ולהינצל מהגאווה. (י) ולגרום תענוג לצדיקים.

שבת שלום – עריכה: ליאור גבע

אליכם", בחינת התשובה של השם ותפרך בעצמו, בפיקול, בחינת שער החמשים, עכ"ל. מבואר שכל כך גדלה מעלת אמירת תהלים, שאפילו זוכים על ידה לתשובה משער החמשים.

ולכן ביום חג שבועות הרבה מעם ישראל אומרים את כל התהלים לכבוד דוד המלך, וזה היום שהקב"ה אומר לנו, אחרי ששבתם אלי בארבעים ותשע ימי ספירת העומר, כעת אני שב אליכם.

חכמה - ע"י אמירת תהלים מכניעים את הגאווה שבו

נ. ספירת ה'חכמה': ע"י אמירת תהלים זוכים להכניע את הגאווה. מובא בשבחי הר"ן (ח"ב אות י"ט), וז"ל: וְדָבַר (רבינו) עַל לְבוֹ שִׁיחֵי אֶת עֲצָמוֹ לֹמַר תְּהִלִּים, עַד שְׂאֵמַר לוֹ רִבְנוּ וְזָרוֹנוּ לְבָרְכָה: בְּזֹאת אֲדַע שְׂאֵין בְּךָ גְּאוּת, אִם תּוּכַל לֹמַר תְּהִלִּים בְּבִיתִי לְפָנֵי בְנֵי הַנְּעוּרִים בְּבִכְיָה גְדוּלָה, עכ"ל. ומזה יש ללמוד, שעל ידי אמירת תהלים, יוכל האדם להכניע את גאוותו.

המוסר ממון של ישראל למלכות אין לו חלק לעולם הבא

נא. שם מסופר שכשרבינו היה בארץ ישראל, היה שם איזה איש שהיה מוסר למלכות שזו העבירה הכי גדולה, ואין לו חלק לעולם הבא. וגם היום מי שמוסר ממון ישראל לרשויות, וזה בין יהודים או לגויים זה אותו דבר, ואין לו חלק לעולם הבא. וצריך להיזהר מאוד מעוון חמור זה. כי לפעמים אדם רוצה לנקום בחברו, שזו עבירה בפני עצמה של 'לא תקום', ועבירה גוררת עבירה, ומלשין עליו למשל במס הכנסה, או בעירייה, זו עבירה קשה מאוד של מוסר. ויש אנשים מסויימים שיש להם יצר הרע על זה, וצריך להתריע ולהזהיר מאוד על חומרת העוון החמור והרע הזה.

המעשה במוסר שהיה בטבריא בזמן רבינו

נב. ואז היה איזה מוסר בארץ ישראל בעיר טבריה, שמסר לטורקים שעכשיו מגיע המון כסף מחוץ-לארץ, ועשה זאת כדי לקבל טובת הנאה שישמו אותו למושל העיר. והרשע הזה הלשין על יהודים שקבלו את הכסף, לכלכל את המשפחות העניות. ובסוף הוא קיבל מהטורקים את הממשלה על העיר, וכל העיר ברחה מפחד ממנו, כי באו איתו החיילים הטורקים לייסר את בני העיר. ובתחילה רבינו רצה גם לברוח, אבל הוא לא הרגיש טוב ולא יכל לצאת. ועל ידי שרבינו נשאר הוא הצליח להפיל את המוסר הזה, ועל ידי רבינו חזרו כל בני העיר למקומם. כי המוסר הזה מאוד התחנף לרבינו וניסה להתקרב אליו. הוא חב שאם רבינו יקרב אותו, כולם יפלו לפניו.

המוסר הזה היה צבוע ושקרן גדול, והראה לרבינו כאילו הוא חסיד, כנראה שהוא למד בחידר וידע ענייני חסידות, ובא ודיבר עם רבינו על מידות, על ענווה ושפלות וכו', והתחיל להסביר לרבינו, שכל מה שהוא רוצה לעשות זה רק להיטיב וכו'. ולמרות שהיה מוסר רשע. ורבינו הראה לו בחכמתו כאילו גם הוא אוהו ממנו.

ואז אמר לו רבינו: שאני חייב לדעת שאתה אמיתי לגמרי, ואיך אני אדע שאתה אמיתי, ע"י שאני אביא את הבחורים הצעירים של העיר, ואתה תגיד לידם תהלים בבכייה גדולה, וכך אדע שאתה עניו גדול ואין בך שום גאווה. והמוסר הרשע הזה הסכים. והוא היה יודע שחכן גדול, ויודע להציג כמו שצריך, ואיך שהוא פתח את התהלים, והתחיל לומר מיד תהלים בבכייה גדולה. ורבינו מסתכל בו, והוא